

Forum Środowisk Katolickich „Między Synodami”

Kościół w Polsce, stanowiąc jeden z większych Kościołów w Europie, czuje się w obowiązku zabrać głos w dyskusji na temat pilnych i ważnych spraw dotyczących katolickiego małżeństwa i rodziny. Obowiązek ten spoczywa także na laikacie.

Forum „Między Synodami” zebrane z inicjatywy Teologii Politycznej i Katedry Filozofii Kultury Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW zorganizowało serię spotkań dotyczących najważniejszych wyzwań, przed którymi staje katolicka rodzina. Do dyskusji zaproszono przedstawicieli wielu środowisk intelektualnych i formacyjnych, żywo obecnych w debatach o roli współczesnego Kościoła. Efektem prac Forum jest stworzony przez organizatorów katalog najważniejszych zagadnień związanych z problematyką małżeństwa i rodziny.

Jest naszą nadzieją, że zebrane w ten sposób diagnozy i opinie polskiego laikatu okażą się przydatną wskazówką w pracy Ojców Synodalnych w czasie Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów ds. rodziny.

W pracach Forum „Między Synodami” uczestniczyli:

Ewa Czackowska (Areopag21)

Mariusz Dzierżawski (Fundacja Pro – Prawo do życia)

Michał Gierycz (Wspólnota Emmanuel)

Grzegorz Górny (miesięcznik „Frona”)

Jerzy Gustowski (Wspólnota Emmanuel)

Dariusz Karłowicz („Teologia Polityczna”)

Milena Kindziuk (tygodnik „Niedziela”)

Artur Kołaczek (Kościół Domowy, Ruch Światło-Życie)

Piotr Legutko („Gość Niedzielny”)

Mateusz Matyszkowicz („Frona Lux”)

Paweł Milcarek („Christianitas”)

Łukasz Ofiara (Centrum Myśli Jana Pawła II)

Tomasz Rowiński („Christianitas”)

Barbara Sułek-Kowalska (tygodnik „Idziemy”)

prof. Zbigniew Stawrowski (UKSW, Instytut Tischnerowski)

Norbert Szczepański (Centrum Myśli Jana Pawła II)

Konrad Szymański (były europoseł Parlamentu Europejskiego)

Tomasz Wiścicki (współpracownik kwartalnika „Więź”)

Kapłani:

Ks. prof. Jacek Grzybowski (Wydział Filozofii UKSW)

Ks. prof. Franciszek Longchamps de Bérier (Wydział Prawa UJ)

Ks. prof. Piotr Mazurkiewicz (Instytut Politologii UKSW)

Ks. prof. Jan Sochoń (Wydział Filozofii UKSW)

Ks. prof. Robert Skrzypczak (Papieski Wydział Teologiczny)

Zagadnienia, na które chcemy zwrócić uwagę

Ojców Synodu

1. Potrzeba teologii rodziny

1. Jesteśmy głęboko przekonani, że świat dzisiejszy potrzebuje chrześcijańskiego nauczania w kwestii małżeństwa i rodziny. Istnieje bowiem poważna pokusa rozmywania definicji sakramentalnego małżeństwa i zbudowanej na tym fundamencie rodziny. Za niezwykle ważne uważamy przypomnienie o nadprzyrodzonym i prawno-naturalnym celu i sensie rodziny wraz z jej prawami i zadaniami. Z nadchodzącym Synodem łączymy nadzieję na pogłębienie teologii małżeństwa i rodziny. Szczególnie istotna wydaje się kwestia stanowiącego fundament rodziny sakramentalnego wymiaru małżeństwa oraz praw rodziny, jej relacji wobec państwa i instytucji międzynarodowych, zagadnień duszpasterstwa rodziny, kultury i teologii ciała. Na osobną uwagę zasługują problemy edukacji ujęte w kontekście wolności Kościoła w głoszeniu prawdy, praw rodziców i wolności religijnej.
2. Kościół nie może abdykować ze swej funkcji nauczycielskiej i wychowawczej, nawet jeśli spotyka go z tego powodu krytyka. Milczenie Kościoła w kwestii dokonującej się współcześnie

redefinicji koncepcji rodziny bywa odbierane jako ucieczka pasterza od owiec. Na Kościele spoczywa odpowiedzialność za kształcenie wiernych żyjących wewnątrz dzisiejszego świata, ale również za przedstawienie czytelnego, pozbawionego dwuznaczności nauczania dla tych, którzy żyją poza Kościołem. W obu wypadkach niezbędna jest pogłębiona refleksja teologiczna, antropologiczna, moralna i społeczna – pomagająca zrozumieć odpowiedzi Objawienia na pytania, które stawia zmieniający się świat.

3. Lud Boży z ufnością oczekuje, że Ojcowie synodalni przeprowadzą wnikliwą analizę ideologii i instytucjonalnych mechanizmów, które zagrażają rodzinie. Nachodzący Synod rozbudza nadzieję na wskazanie i nazwanie po imieniu idei, instytucji i mechanizmów prowadzących do tego, co Papież Franciszek nazywa „kolonizacją ideologiczną” współczesnego świata. Do zjawisk wymagających zrozumiałego opisu i oceny należą między innymi programy szkolne odzierające małżeństwo z wymiaru duchowego i etycznego, kulturowe i edukacyjne mechanizmy seksualizacji i demoralizacji dzieci i młodzieży. Szczególny niepokój budzi dyktat polityki w obszarze antropologii i medycyny, zmierzający do destabilizowania płci i redefinicji rodziny.

2. Państwo, prawo, polityka

1. Należy przypomnieć, że rodzina jest pierwotna w stosunku do państwa. Prawa rodziny wynikają z natury jej zadań i obowiązków i nie mogą podlegać arbitralnym ograniczeniom. Rodzina jest naturalnym podmiotem praw: „Rodzina ma prawo do wypełniania swej funkcji społecznej i politycznej w budowaniu społeczeństwa” (*Karta Praw Rodziny*, art. 8). Dlatego zarówno instytucje międzynarodowe, jak i instytucje państwa powinny zawsze być służebne wobec rodziny. „Rodziny mają prawo oczekiwać od władz publicznych właściwej, nikogo niedyskryminującej polityki rodzinnej w kwestiach prawnych, gospodarczych, społecznych i finansowych” (*Karta Praw Rodziny*, art. 9).
2. Obowiązkiem Kościoła jest bronić rodziny katolickiej wobec takich rodzajów polityki, które pod pozorami neutralności realizują program walki z rodziną.

3. Wierni potrzebują mocnego głosu Kościoła w ustrojowej debacie o istocie rodziny jako związku mężczyzny i kobiety oraz ich potomstwa.
4. Rodzice oczekują, że Kościół nie zawaha się wspierać rodziny w sporach z instytucjami propagującymi kontrowersyjne programy edukacyjne.
5. Niezwykle ważne wydaje się zwrócenie uwagi na instytucjonalne – zarówno państwowe, jak i ponadnarodowe – mechanizmy finansowania działań mających na celu redefinicję rodziny, seksualizację dzieci i młodzieży oraz propagowanie ideologii sprzecznych z katolickim nauczaniem.
6. Wyzwania dzisiejszej doby domagają się wyraźnego apelu Kościoła do chrześcijańskich polityków i organizacji międzynarodowych o odważną ochronę praw rodziny i życia ludzkiego.
7. Starania o poszanowanie praw rodziny w prywatnym i powszechnym systemie edukacji są dziś kluczowym wyrazem odpowiedzialności chrześcijan w życiu publicznym.
8. Wykorzystywanie autorytetu organizacji międzynarodowych do forsowania antychrześcijańskich zmian cywilizacyjnych z pominięciem demokracji przedstawicielskiej niszczy autorytet prawa międzynarodowego – budząc uzasadniony niepokój wielu katolików. Jest to praktyka stojąca w sprzeczności z prawem traktatowym Unii Europejskiej, które zakłada poszanowanie zasady pomocniczości oraz zawiera klauzule nieingerencji w wybory cywilizacyjne i kulturowe państw członkowskich.
9. Żywimy przekonanie, że Synod zwróci uwagę na te zagrożenia, nazywając po imieniu ideologie i mechanizmy instytucjonalne odpowiedzialne za takie próby.

3. Duszpasterstwo

1. Konieczne jest wskazanie, że sercem duszpasterstwa rodzinnego jest sakramentalne małżeństwo – źródłowa wspólnota leżąca u podstaw rodziny. Tak pojęta rodzina stanowi właściwe środowisko wzrastania w wierze małżonków i dzieci.
2. Kościół nie może ustawać we wzywaniu członków rodzin do dawania świadectwa wobec siebie nawzajem i wobec świata, przypominając, że zasadniczym zadaniem rodziców jest pomoc

- w drodze do zbawienia. Rodzina jest drogą do świętości i ma stawać się wspólnotą zbawczą.
3. Małżeństwo i rodzina mają być przedmiotem służby Kościoła, a duszpasterstwo małżeństw i rodzin powinno stanowić centralne zadanie biskupów i kapłanów.
 4. Duszpasterstwo wymaga czytelnego nauczania doktrynalnego i moralnego. Znamienną wagę mają prawdy dotyczące sakramentalnego fundamentu rodziny i płynących z tego wezwań do miłości, wierności, odpowiedzialności i czystości.
 5. Niezbędna jest stała duchowa formacja rodzin. Problemy istnienia i dostępności kierownictwa duchowego, poradni rodzinnych, odpowiedniego przygotowania do małżeństwa, a również duszpasterstwa dla młodych i dojrzałych małżeństw są sprawą najwyższej rangi.
 6. Formacja kapłańska powinna kształtować umiejętności konieczne do prowadzenia duszpasterstwa rodzin. Duszpasterstwo rodzin nie jest tylko jednym z duszpasterstw specjalistycznych, ale konstytutywną formą duszpasterstwa.
 7. Ważne jest, by obok odpowiedniego zainteresowania, słusznie poświęcanego rodzinom w kryzysie, ludziom poszukującym i wątpiącym, znalazło się również odpowiednie wsparcie dla tych, którzy starają się żyć zgodnie z nauczaniem Kościoła.
 8. Istnieje potrzeba dowartościowania rodzin, które swoim życiem dają wiarygodne świadectwo nauce Zbawiciela.

4. Edukacja

1. Należy tworzyć przestrzeń edukacji przyjaznej dla duchowego wymiaru rodziny oraz kształtowania cnót pozwalających na pełny rozwój człowieka. Celowe wydaje się zwrócenie uwagi na prawo rodziców do kształtowania modelu edukacji dzieci – prawo, które bezpośrednio wypływa z wolności religijnej i suwerenności rodziny wobec państwa. Ale już do obowiązków rodziców należy szukanie szkół o programie katolickim lub przynajmniej odnoszących się z szacunkiem do religii i kultury chrześcijańskiej.
2. Prawo rodziców do kształtowania modelu edukacji dzieci może być realizowane na dwa sposoby. Poprzez tworzenie instytucji

- katolickich oraz budowaną w szacunku dla praw rodziny edukację publiczną.
3. W pierwszym przypadku niezbędne jest wezwanie skierowane do hierarchii kościelnej i instytucji katolickich oraz władz publicznych o praktyczną pomoc wszystkim, którzy podejmują się tworzenia katolickich przedszkoli, szkół, świetlic, klubów itp.
 4. W kwestii drugiej (szkół publicznych) niezbędny jest apel Kościoła do władz, świata polityki i urzędów międzynarodowych o to, by w szkołach należących do systemu edukacji publicznej szanowane było prawo rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z ich przekonaniem religijnymi i moralnymi.
 5. Istotną sprawą jest także wsparcie Kościoła, by możliwa stała się realizacja obowiązku szkolnego w ramach nauczania domowego, czemu sprzeciwia się dzisiaj prawodawstwo wielu krajów.
 6. Niestety, często szkoły publiczne nie stanowią miejsca gwarantującego poszanowanie wyznawanych przez chrześcijan prawd i zasad. Zdarza się, że szkoły nie tylko nie zachowują deklarowanej bezstronności, ale – wbrew woli rodziców – stają się instrumentem walki z religią i rodziną. Osłabianiu roli rodziców towarzyszy wzrost znaczenia organizacji, które szkołę traktują jako narzędzie planowej ateizacji i seksualizacji najmłodszych.
 7. Obowiązkiem pasterzy jest wspieranie rodzin i organizacji katolickich wobec stałych prób ograniczania ich praw wychowawczych i edukacyjnych.
 8. Konieczne wydaje się wyraźne zaakcentowanie, że edukacja seksualna nie jest neutralna ani światopoglądowo, ani religijnie.
 9. Nieodzowna jest mobilizacja duszpasterzy i świeckich na rzecz kształcenia kadr nauczycielskich i oświatowych, zdolnych tworzyć i realizować całościowy program klasycznie rozumianej edukacji i wychowania katolickiego na wszystkich poziomach edukacji szkolnej.

5. Cywilizacja życia

1. Istotnym powołaniem Kościoła jest głoszenie cywilizacji życia. Ważne jest przywoływanie też zawartych w encyklice *Evangelium vitae*: „Ewangelia życia znajduje się w samym sercu orędzia Jezusa Chrystusa” (*Evangelium vitae*, art. 1).

2. Chociaż ochrona życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci oparta jest na prawdzie rozpoznawalnej dla rozumu ludzkiego nawet bez udziału nadprzyrodzonej wiary, to w tym dziele niezastąpiona rola przypada chrześcijańskim rodzinom.
3. Edukacja na rzecz obrony życia to zadanie Kościoła, hierarchii i świeckich.
4. Obowiązkiem Kościoła jest promowanie kultury życia. Dowartościowania wymaga postawa przyjęcia daru życia, zwłaszcza odwaga wielodzietności.
5. Wyjątkowo ważnym świadectwem etosu chrześcijańskiego jest praktyka przywracania ludziom niepełnosprawnym należnego im miejsca w życiu społecznym, kulturowym i religijnym.
6. W wielu częściach świata żyjemy w cywilizacji jawnie wrogiej zarówno zasadzie przyrodzonej godności osoby, jak i prawu do życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Przykładem tej wrogości jest ustawodawstwo dotyczące antykoncepcji, zapłodnienia pozaustrojowego, aborcji, w tym aborcji eugenicznej, oraz eutanazji.
7. Konsekwencją tych postaw jest niszczenie przekonania, że dziecko jest darem Boga. „Rodzina jest prawdziwym sanktuarium życia, miejscem, w którym życie, dar Boga, może w sposób właściwy być przyjęte i chronione przed licznymi atakami, na które jest ono wystawione, może też rozwijać się zgodnie z wymogami prawdziwego ludzkiego wzrostu. Dlatego rodzina odgrywa decydującą i niezastąpioną rolę w kształtowaniu kultury życia” (*Evangelium vitae*, art. 92). Odważne upominanie się o prawa rodziny i zasady cywilizacji życia jest obecnie doniosłym świadectwem żarliwości chrześcijańskiej.
8. Należy stale przypominać i wymagać, zwłaszcza od katolików zaangażowanych w politykę, że na państwie i jego prawie spoczywa obowiązek w pełni chronić życie ludzkie.

6. Rodzina i kultura

1. Wiara zawsze wyraża się przez kulturę, dlatego Kościół nie może zrezygnować z budowania kultury chrześcijańskiej. Chrzęścianie powinni ją tworzyć, a tę już istniejącą przemieniać – tak by była zdolna ukazywać objawioną prawdę o Bogu i rodzinie.

Pielęgnowanie kultury chrześcijańskiej jest formą współpracy z Bogiem w dziele zbawienia.

2. Kultura powinna ujawniać prawdę o naturze człowieka, małżeństwa i rodziny. Wiele dramatów współczesnej rodziny ma swe źródło w obecnie rozpowszechnionym fałszywym obrazie ludzkiego powołania. Potrzeba odpowiedzi, które znaleźć można jedynie w autentycznej kulturze chrześcijańskiej, ujawnia się dziś z wielką siłą.
3. Kreowanie chrześcijańskiej kultury wymaga konkretnych mechanizmów wspierania katolickich szkół, uczelni, mediów i sztuki. Zakładanie fundamentów kościelnego mecenatu jest ważną potrzebą naszych czasów.
4. Kościół nie może wycofać się z krytyki negatywnych form nowoczesnej kultury. Jego obowiązkiem jest stanowcze przeciwstawianie się poniżaniu człowieka i rodziny, zalewowi pornografii, reklamie rozmaitych form duchowego i fizycznego zniewolenia – przede wszystkim zaś ukazywanie piękna chrześcijańskiej prawdy o rodzinie. „Poprzez rodzinę toczą się dzieje człowieka, dzieje zbawienia ludzkości. Rodzina znajduje się pośrodku tego wielkiego zmagania pomiędzy dobrem a złem, między życiem a śmiercią, między miłością a wszystkim, co jest jej przeciwieństwem. Rodzinom powierzone jest zadanie walki przede wszystkim o to, ażeby wyzwolić siły dobra, których źródło znajduje się w Chrystusie Odkupicielu człowieka, aby te siły uczynić własnością wszystkich rodzin” (*List do Rodzin*, art. 23). ■